

תוואי השטח, כשהוא מבקש למנוע היחשפות. בעיה נוספת המתעוררת ביחס למסוק נובעת משלוש נקודות תורפה במיגון, שהן דווקא במקומות קריטיים לגבי שרידות המסוק: חופת הטייס והתותחן, הרוטור הראשי והרוטור המשני. הדרישות הטכניות משלושת המרכיבים הללו מונעות הגדלה ניכרת של כושר הספיגה.

לטנק לעומת זאת יש כבר היום שריון המקשה על חיריתם של קליעי תותחים בקטרים של עד 125 מ"מ, וזה עוד ללא שימוש בשריון הציובהם החדיש. תחמשת של חמ"ם מנצלת בעיקר מטענים חלולים, ומשום שסוגי השריון החדשים בגויים בעיקר להילחם במטען החלול, הם יוקרו לקטרים גדולים עוד יותר. הכוונת החמ"ם לפגיעה בתקרית החלשות יותר של הטנק ניתנת לסיכול על-ידי תוספת של פלטות בזוקה עיליות. היתרון הבולט של מיגון הטנק הוא בכך שכל מערכותיו נמצאות מאחורי מעטה השריון, ואותם חלקים שפגיעים (כגון אופטיקה ומקו"ם) ניתנים להחלפה מהירה יחסית. ומכל מקום הפגיעה בהם אינה קריטית. (לצורך נסיעה לא זקוקים לכל הבוגים, ניתן לנסוע, אם כי באיטיות וסרבול רב, גם כאשר מקו"ם אחד חסר.)

סף ההשמדה מוגדר כמירת הנזק שניתן לספוג בלי שיהיה צורך להתפנות משרה הקרב בשל חוסר יכולת להילחם. אף בנושא זה בולט יתרונה של הטנק. מסוק שנפגע מסתכן בהתרסקות. גם אם בנוי המסוק באורך המאפשר ללוחם לצאת חי לאחר התרסקות בגובה של עשרות או מאות מטר,

עצם העובדה שהוא פגע באדמה מוציאה אותו מהמערכה. (גם אם גובה הנפילה היה מטר או שניים.) לטנק, לעומת זאת, נגרם רק הנזק שנוצר מהפגיעה הישירה של האויב. חידושים בשיטת הבנייה של טנקים (החלוקה לתאים מופרדים) מצמצמים אף יותר את אפשרויות פגיעות.

הטנק והמסוק כסודות משלימים

כדי להביא את הקרב לשטח האויב יש להסתער על ביצוריו ולפרוץ אותם. בהסתערת רות כוון קיימת, כמובן, חשיפה לאש אויב, וכלים נפגעים תוך כדי תנועה אל היעד ובחלימה עליו. בקרב כזה לא תועיל הניידות האסטרטגית של המסוק, משום שהוא לא יוכל להסתער מול האש; זקוקים לכלי-רכב בעל שריון כבד, שיוכל לספוג פגיעות ולהמשיך להילחם. תפקיד המסוקים בקרב כזה יהיה לנצל את ניידותם כסיוע לטנקים ולחי"ר.

מרבית כיום לרון בנושא "משבר התמרון", על כך ששרה הקרב מתחיל להידמות לשרה הקרב של מלחמת העולם הראשונה. הצעת פתרון אחת היא – המסוק. פתרון זה דומה לניצול חיל הפרשים במקום החי"ר במלחמה ההיא. במצב שבו לא הייתה יכולת לתמרן את האויב, כפי שקרה אז, נוצר צורך לפתח שיטה לפריצת קו הביצורים. הפתרון הגרמני לקיפאון בשרה הקרב של מלחמת העולם הראשונה היה פתרון תורת. הם פיתחו טכניקה של יחידות קטנות שהסתגנו אל קווי האויב, כשהן נושאות עמן תותחים

קלים ומקלעים. לאחר שהתמקמו ושיתקו את עמדות האש של בעלות הברית מקרוב, הייתה מתבצעת ההסתערות המסורתית. שיטה זו הצליחה לפרוץ את הקוויים, אך נכשלה בהיקף האסטרטגי, משום שהגרמנים לא הצליחו לנצל את הפרצה; חסרה להם הניידות האסטרטגית.

במלחמת העולם השנייה, לעומת זאת, כאשר פרצו הגרמנים לצרפת ב-1940, היו מהירותו של הטנק והקשר האלחוט את הניידות האסטרטגית. קרב ההבקעה היה ברובו קרב חי"ר! מתוך 136 דיביזיות גרמניות רק 10 היו דיביזיות שריון, ובנקודת ההכרעה היו 45 דיביזיות, מתוכן רק 7 דיביזיות שריון. הניצחון הושג משום שטנקים אלה יכלו לנצל את הפרצה שהם יצרו, בעזרת החי"ר וההנדסה, כשכבחה את מונע חיל האוויר את ההתקרבות של גייסות בעלות הברית לצורך תגבור הכוחות או להתקפת נגד.

לסיכום: ברברי אלה אינני מבקש להוכיח את עליונות הטנק על מסוק התקיפה, אלא להזהיר מפני הישנותן של שגיאות שנעשו בעבר. בחוגים נרחבים רווחת ההשקפה, כי המסוק הוא פתרון כול יכול, בדומה להשקפה שרווחה בשעתו בקרב הוגי דעות רבים ביחס לטנק. כנגד זאת יש להדגיש, שכשם שבעבר לא היה מסוגל הטנק להילחם בגפּו, כן לא יוכל לעשות זאת המסוק בעתיד. כל עוד מסוגל הטנק לשמור על רמת שרידות וניידות מינימליים – שמור לו מקומו בשרה הקרב, והמסוק לא יוכל להחליף את הרק"ם אלא רק להשלימו.

סא"ל אורי דרומי

הרפו מן הצל"שים!

התשוּקה להרחיב בלי הרף את מעגל הידע האנושי היא מובנת וטבעית. לאן היינו מגיעים ללא מאמציהם הבלתי נלאים של מדענים, חוקרים ואנשי רוח, במשך מאות בשנים? עם זאת יש תחומים שמוטב להניחם לוטים בערפל; כשכין אלה הייתי מונה אף את נושא הגבורה, אשר מחקר אודותיו התפרסם לאחרונה מעל דפי כתב עת זה. המחקר, הדין במקבלי צל"שים במלחמת יום הכיפורים, עורר בי תחושה של אינחת ותמיהה כאחת. אינחת – נוכח עצם

תשובה מוכנה עמו: "רק השילוב של המאפיינים הנסיבתיים שהתייחסו לארבעת המצבים הטיפוסיים הוא שיכול לתת את המענה הקרוב ביותר לשאלה: מי יהיה הלוחם המסוים אשר יבצע בנסיבות המסוימות מעשה גבורה עילאי."

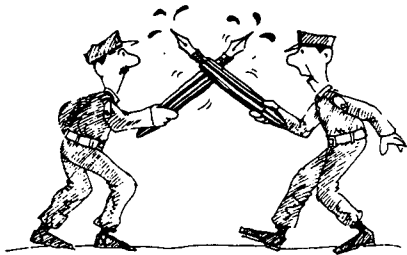
נשאלת השאלה: מה הועילו חכמים בתקנתם? מבלי להיעזר בשום מחקר, אני מוכן להמר על כך, שלו נולד אדוארד גריג, המלחין הנורבגי הידוע, ללא כישרון וחי בעוני בסימטאות ניו דלהי, לעולם לא היה כותב את המוסיקה ל"פריג'ינט".

אני, כשעלצמי, החלטתי, כי לכשאפגוש

המגמה, או אפשר היומרה, "לשקול" את הגבורה במאזניים ולקרוא בשם לכל אחד ממרכיביה, משל הייתה זו כלי צה"לי מובהק הנחלק לכך וכך חלקים; ותמיהה – נוכח דרך המחקר ובשורתו הטריויאלית.

על-פי המאמר בדקו החוקרים את הצל"שי"נים ומצאו, שהללו בחורים טובים אחד אחד, אלא שאינם נבדלים בצורה מובהקת מבחורים טובים דומים שלא קיבלו צל"ש. אז פנו החוקרים מהבחורים אל המצבים שבהם בוצעו מעשי הגבורה, וכאן נמצאה הישועה: מסתבר שקיימות "תשלוכות מסוימות של תנאי קרב מצביים, אשר בהכרח יוצרות את מעשה הגבורה". אמנם, מודה אלי"מ גל, קיימת עוד בעיה קטנה, והיא מי יהיה מבצע המסוים של מעשה הגבורה, אך

• אל"מ ראובן גל, "מיהו גיבור מלחמה?", "מעריב", כות' 276-277, עמ' 75-76.

20 סיפורים "לא השתבצו לאף אחת מארבע הקבוצות הללו, והם מייצגים בכך אותם מעשי גבורה ייחודיים ומיוחדים, חסרי הקבלה."
אך נניח לכך. אפילו הכל כשר למהדרין, עדיין אינני רואה את הבשורה הגדולה שבמחקר זה, ומכאן הריני מטיל ספק בטעם פרסומם של דברים שאינם מעלים ואינם מורידים.

הבא: מתוך כ-300 הצל"שים נופו מיד מקבלי אות הגבורה, "לאור ייחודם ומספרם הקטן שאינו מאפשר ניתוח מחקרי משמעותי".
אחר כך נופו "אותם מקרים בהם הציון לשבח ניתן לא על אירוע מוגדר ומסוים, אלא על התנהגות רצופה לאורך זמן". נותרו 72 סיפורים שהיו עשויים לשמש עדות יפה לו נבחרו באקראי. אלא שכאמור הם עברו תהליך של סלקציה מכוונת, וגם מתוכם כ-

להבא בחברי בעל הצל"ש, אסנוט בו בזו הלשון: מה לך מתהדרר בעיטור שלך? הרי אתה בסך הכל צבר ממוצא פולני, בן 25 (אז), עם פרופיל 89, קב"א, דפ"ר וצד"כ גבוהים, וציונים טובים בקורסים. ובכן, עם נתונים כשלך, להיקלע למצב של "שריד ומציל" ולא לעשות מעשה גבורה?
כיצד הגיעו החוקרים לאותן סיטואציות גבורה? מקריאת המאמר מצטייר התהליך

אמצעים אלה להשפיע על משטרים מסוג אלו של חומייני ושל ברזניני? התשובה לשאלה ניתנה כבר במהלך השנה האחרונה, היא הייתה שלילית ואף נפסדה כהוכחה נוספת לחולשה האמריקנית והמערכת שיש כמובן לנצל אותה. נוסף לכך; המערב הוכיח עד כמה הוא עצמו מזלזל "באמצעי הביניים" הללו. צרפת, אנגליה ואיטליה השתתפו באולימפיאדה, גרמניה החרימה את האולימפיאדה, אבל המשיכה בעסקי תיה הענפות עם ברה"מ כאילו לא קרה דבר. גם ארה"ב הגיעה למסקנה שהאמצעים הדיפלומטיים, המשפטיים והכלכליים ש- היא נקטה אינם מועילים ולכן נאלצה לבצע פעולה צבאית באיראן.

אלא שלאחרונה דומה כי ארה"ב מצויה במשבר עצמה חריף בהרבה מזה שצויר במאמר, והפעולה הצבאית הכושלת באיראן היא רק סימפטום אחד של משבר זה. למעשה לא רק שלארה"ב לא היה די רצון להיות מעורבת באזורי משבר, אלא שלמעשה לא הייתה בידה עצמה צבאית מספיקה. גם טיעוניו של אראלי בדבר העצמה הגרעינית המספיקה של ארה"ב אינם רלבנטיים. במצב של תיקו גרעיני כפי שטענתי במאמרי, מתפתה מי שזוכה לערי פות בתחום הקונבנציונלי להשתמש בה. זאת ועוד, מבחינת המאזן הגרעיני לא ברור כלל אם בעתיד הקרוב לא תזכה ברה"מ לעליונות ואפילו מזערית אשר תפתה אותה להפעיל לחצים חדשים על ארה"ב והמערב. המאזן הבין-מעצמתי אינו כה פשוט כפי שסבור אראלי, ולא ניתן יהיה לקיימו לאורך זמן אך ורק בטוהר ערכים. הפיתוי לשנות באשליות על טיב היחסים הבינלאומיים הוא גדול בזמננו, אבל המציאות נוקשה ואכזרית ותעיד על כך המלחמה בין איראן לעיראק, שעלולה להפר עוד יותר את מאזן הכוחות הבין-מעצמתי לטובתה של ברה"מ.

"... שאינו מסוגל לשום פעולה חלקית", אינה עומדת במבחן המציאות. פעולותיה של ברה"מ בקרן אפריקה במשך השנים האחרות, הן דווקא הוכחות לפעולות חלקיות שלא הצריכו הפעלה ישירה של רוב הכוח הצבאי הסובייטי. אבל הבעיה העיקרית בתגובתו של אראלי אינה בתחום ההערכה של המדיניות הסובייטית, אלא בהערכתו את המדיניות המערבית. הוא משתמש בנימוקים פסאודו-מוסריים כדי להצדיק את המדיניות האמריקנית והמערבית במשברי המפרץ הפרסי.

במאמרי לא נכנסתי כלל לשיקולים המוסריים. ניסיתי להסביר את הגורמים שהביאו למשברי איראן ואפגניסטאן ואת תוצאותיהם והשלכותיהם, אבל אני מוכן להתמודד גם עם הטענות המוסריים. האם משטרו של חומייני הוא פחות פאשיסטי, פחות אכזר, ופחות צמא-דם ממשטרו של השאח? האם במקרה הזה לא היה עדיף ולו גם מבחינה מוסרית גרידא, לתמוך דווקא במשטר השאח, שלפחות עליו יכולה הייתה ארה"ב להפעיל לחץ? ההיסטוריה מוכיחה שבמקומם של מרבית המשטרים הדיקטטוריים הפרו-מערביים שנפלו קמו משטרים דומים, דיקטטוריים לא פחות, אולם הם הפכו לפרו-סובייטיים. יתר על כן, חוסר היכולת להגן על משטר השאח, תרם ישירות למשבר בניה-ערובה ולמלחמת איראן-עיראק, ובעקפיין תרם גם לפלישה הצבאית של ברה"מ לאפגניסטאן.

האלטרנטיבה לבניית צבאות ולהגנה על אינטרסים חיוניים שמציע אראלי לארה"ב ולמערב כבר נוסתה וכבר נכשלה כליל. הוא מציע "...כי לפני שהעולם החופשי נוטל על עצמו אחריות להפעיל את עצמתו, הוא מסוגל לנקוט סדרה ארוכה ומגוונת של אמצעי ביניים (לדוגמה: החרם על האולימפיאדה, סנקציות כלכליות ופנייה לבית הדין של האו"ם)..." אולם האמנם מסוגלים

ד"ר איתן גלבוש

עצמה ואשליות

ב"מערכות" 273-274 נתפרסמה תגובה מאת אבנר אראלי למאמרי "עצמה בסימן משבר - האסטרטגיה האמריקנית והשלכותיה במזרח התיכון" ("מערכות" 272). מחבר התגובה מציג עמדה עקרונית, שדומני כי אינה בהכרח נחלתו של מיעוט מבוטל, ומשום כך מצאתי לנכון להשיב עליה.

הסוגיה העיקרית שנדונה היא עצמה ומקומה בוירה הבינלאומית הנוכחית, אולם במקום להקדיש לה ניתוח, המבוסס על עובדות, בוחר המחבר לטפל בה בעזרת קביעות נדושות. הוא טוען לדוגמה כי "במדינות טוטליטריות כובלת העצמה את המדיניות, בה כשעה שבמדינות דמוקרטיות משרתת העצמה את המדיניות וכפופה לה", אולם לקביעה זו אין אחיזה לא בדברי המחבר עצמו, לא בתיאוריה של יחסים בינלאומיים ולא במציאות הבינלאומית. העצמה משרתת את המדיניות בכל סוג של משטר, והבעיה היא רק צורת השימוש וסוג המדיניות. עוד טוען אראלי כי "בעקבות עצמתה נגררת ברה"מ להגיב על אירועים (אפילו שוליים) בכל כוחה". ראשית לא ברור כלל שברה"מ אכן נגררת אחרי האירועים. שנית, מהו אירוע שוליי? האם התמוטטות המשטר הפרוקומוניסטי באפגניסטאן או עליית משטר אסלמי רדיקלי נוסח חומייני הם אירועים שוליים? שלישית, מה פירוש "בכל כוחה"? האמנם בדק המחבר מהו כל כוחה של ברה"מ וכמה ממנו הופעל באפגניסטאן? גם הטענה שברה"מ היא ענק